

Акционен план на Стратегијата за безбедно мајчинство за 2010-2013 година

Визија	<ul style="list-style-type: none">• Сите семејства, вклучително и социјално ранливите групи и адолесцентите, се запознаени и ги користат последните информации за промовирање безбедно мајчинство.• Сите македонски жени користат модерни, пристапни, правно решени и гарантирани високо квалитетни анте натални здравствени услуги, според препораките од стратегиите на Министерството за здравство.• Сите македонски породилишта даваат високо квалитетни перинатални здравствени услуги во средина погодна за мајките и бебињата• Сите жени и деца го користат примарниот сеопфатен пакет на здравствени услуги (основен кориснички пакет) во текот на првата година по породувањето.
Мисија КБМ	<p>На националниот Комитет за безбедно мајчинство (КБМ), од страна на Министерството за здравство, му се дадени упатства да ги олеснува владините напори за подобрување на перинаталните здравствени услуги во Македонија. Во тие рамки, КБМ воспоставува проектен тим со посебни задачи на осмислување, спроведување и вршење мониторинг на националната стратегија кон подобрување на здравјето на мајките и новороденчињата, а која што е усогласена со националната стратегија за репродуктивно здравје. Проектниот тим поддржува изготвување политики, правни рамки и стандарди за квалитет. Тој го олеснува развојот на подобро управување со податоци, вклучително и воспоставување модерен систем базиран на ИКТ, за здравствени информации поврзани за перинатална грижа. Тимот врши мониторинг врз примената на стандардите за квалитет, преку воведување ревизии базирани на здравствените објекти</p>

(само оценување и надворешна ревизија). Тимот ги утврдува потребите и го олеснува развивањето клинички практични упатства и локални протоколи врз основа на медицина заснована на докази, во рамките на основниот кориснички пакет, како и врши мониторинг на нивното спроведување. Главни инструменти се градење на капацитетот на кадарот и промоцијата на здравјето. Тимот го зајакнува постојниот систем за КМЕ, вклучувајќи обуки за комуникациски и советодавни вештини. Тимот изготвува стратегија за зајакнување на улогата на матичниот лекар и патронажните служби, со цел подобрување на опфатот на услугите за антенатална грижа за бремени жени. Клучните елементи се состојат во воспоставување систем за мотивирање и проактивна процедура за покани за бремените жени кои не ги почитуваат условите.

Период на пре-концепција¹

Цел 1: Сите семејства вклучително и социјално ранливите групи и адолесцентите, користат последни информации што промовираат сексуално и репродуктивно здравје, а особено безбедно мајчинство и перинатално здравје

Очекувани резултати:

- 1.1. Општата популација, вклучително и социјално ранливите групи и адолесцентите, имаат подобрен пристап кој информациите и сè повеќе се запознаени со безбедно сексуално однесување, методи за семејно планирање и здрав животен стил
 - 1.2. Општата популација има пристап кон високо квалитетни услуги, во однос на семејно планирање, превенција и управување со сексуално преносливи инфекции
-

Индикатори:

- Процент на адолесценти и млади луѓе кои пријавиле употреба на кондом при последниот сексуален однос кој бил со партнер со кого не се во брачна или вонбрачна заедница
- Процент на лекари во ПЗЗ обучени за советување и едукација за СРЗ
- Процент на жени кои имаат познавање за здравите животни навики во периодот на пре-концепција
- Намалена превеленца на СПИ (кламидија, ХПВ и гонореа) меѓу адолесцентите и младите луѓе
- Процент на жени во репродуктивен период кои користат двојна заштита
- Процент на прворотки што користеле контрацептивни средства пред првата бременост
- Процент на бремености во адолесцентен период (под 19 години)

Специфична цел	Активности	Институции	Рок	Буџет
Зајакнување на капацитетите на здравствените работници за сексуално и здравствено образование на населението	Обука за советодавни и комуникациски вештини на давателите на здравствени услуги во примарна и превентивна ЗЗ	Институт за јавно здравје и Центри за јавно здравје	Континуирано	600,000 МКД годишно (од превентивните програми на МЗ и странски донатори)
	Заедничка обука со цел да се подобри мрежата помеѓу различните нивоа на ЗЗ	Институт за јавно здравје и Центри за јавно здравје во соработка со професионалните здруженија	Континуирано	600,000 МКД годишно (од превентивните програми на МЗ и странски донатори)
Подобрување на квалитетот и пристапот до здравствените услуги за СРЗ	Проширување и одржување на постоечката мрежа од 12 центри за услуги за млади за СРЗ со нови 10 центри	Институт за јавно здравје и Центри за јавно здравје во соработка со граѓанскиот сектор	2010-2011 година	600,000 МКД x 12 центри x 2 год = 14,400,000 МКД (УНФПА) 900,000 МКД x 10 центри x 1 год = 9,000,000 МКД (УНФПА)

)
	Ревизија на превентивните цели за примарната ЗЗ за интегрирање на едукацијата на младите и други целни групи за СРЗ	Фонд за здравствено осигурување, Министерство за здравство во соработка со Лекарска комора на Македонија и здруженија на лекари од ПЗЗ	2011 година	Нема буџетски импликации
	Обука за сензибилизација на Центрите за социјална работа за потребите на маргинализираните групи од СРЗ	ИЈЗ/ЦЈЗ во соработка со граѓанскиот сектор	Континуирано	600,000 МКД годишно, од донации
Подобрување на наставните програми за СРЗ во формалниот систем на образование	Воведување сеопфатно сексуално образование во наставните планови за основно и средно училиште	Биро за развој на образованието во соработка со ИЈЗ и граѓанскиот сектор	До крајот на 2011 година	300,000 МКД од донации
	Обука на наставници во основите и средните училишта	Биро за развој на образованието во соработка со ИЈЗ и граѓанскиот сектор	2012-2013 година	1,250,000 МКД x 2 = 2,500,000 МКД од донации
Зголемување на капацитетот на локално ниво за одговор на потребите на маргинализираните групи во однос	Развивање на локални акциони планови (ЛАП) за сексуално и репродуктивно здравје	Единици на локална самоуправа во соработка со ЦЈЗ и граѓанскиот сектор	2010-2012 година	2,000,000 МКД x 3 = 6,000,000 МКД од донации
	Поддршка во спроведувањето на ЛАП (изготвување на образовни и	ЦЈЗ во соработка со граѓанскиот сектор и локалната самоуправа	2011-2013 година	2,000,000 МКД x 3 = 6,000,000 МКД од донации

на сексуалното и репродуктивното здравје	промотивни материјали, со фокус на маргинализираните групи)			
	Зајакнување на капацитетите на локалните невладини организации и медиумите за промоција на СРЗ и безбедно мајчинство	ЦЈЗ во соработка со граѓанскиот сектор и локалната самоуправа	2010-2012 година	1,000,000 МКД x 3 = 3,000,000 МКД од донации

Период на антенатална грижа

Цел 2: Сите жени имаат пристап до и користат современи и високо квалитетни антенатални здравствени услуги.

Очекувани резултати:

- 2.1. Услугите за безбедно мајчинство се обезбедуваат на интегриран начин, вклучувајќи ја примарната здравствена заштита и услугите на секундарно и терциерно ниво
- 2.2. Бремените жени и нивните семејства (со фокус врз маргинализираните групи) навремено и соодветно ги користат антенаталните здравствени услуги
- 2.3. Ризичните бремености се детектираат во рана фаза и се упатуваат на соодветно ниво на здравствена заштита

Индикатори:

- Процент на бремени жени со пополнета мајчина книшка при породување
- Процент на бремени жени со ризично однесување (тутун, алкохол, психотропни супстанции)
- Процент на жени со ново дијагностицирана/и СПИ при породување
- Процент на бремени жени што користат антенатални услуги во првиот триместар од бременоста (да се обезбедат дисагрегирани податоци за маргинализирани групи)
- Просечен број на посети во антенатална грижа (да се обезбедат дисагрегирани податоци за маргинализирани групи)
- Процент на конгенитални малформации откриени пред породување

Специфична цел	Активности	Институции	Рок	Буџет
Зајакнување на капацитетите на здравствените работници	Ажурирање на националните клинички упатства за антенатална грижа	Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство (ГАК) во соработка со Националниот комитет за безбедно мајчинство и професионалните здруженија	2010 година	250,000 МКД (УНИЦЕФ)

(патронажна служба, матични лекари и гинеколози од ПЗЗ)	Ажурирање на наставните програми за додипломски студии на медицинските факултети и вишите школи за медицински сестри врз основа на националните клинички упатства за антенатална грижа	Медицински факултети и виши школи за медицински сестри во соработка со професионалните здруженија	2011-2012 година	400,000 МКД од донации
	Изготвување наставен план за КМЕ за антенатална грижа заснован на националните клинички упатства	Лекарска комора на Македонија, Македонско лекарско друштво во соработка со професионалните здруженија	2010-2011 година	200,000 МКД (УНИЦЕФ)
	Спроведување на обуки за КМЕ за антенатална грижа за патронажната служба и гинекологите од ПЗЗ	Македонско лекарско друштво во соработка со професионалните здруженија	Континуирано	2,400,000 МКД годишно (дел од средствата ќе бидат обезбедени од УНИЦЕФ)дел сопствени средства
Подобрување на квалитетот и пристапот до здравствените услуги за антенатална грижа	Ревизија и ажурирање на пакетот услуги во антенатална грижа (изготвување стандарди за скрининг, вклучително и скрининг за СПИ во првиот триместар)	МЗ и ФЗО во соработка со Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство (ГАК) и Националниот комитет за безбедно мајчинство	2011 година	нема буџетски импликации
	Изготвување на медицинска мапа за потребите од кадар и опрема во антенаталната грижа заради подобрување на пристапот до	МЗ, ИЈЗ, Националниот комитет за безбедно мајчинство, Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство (ГАК)	2010 година	Нема буџетски импликации

	услуги за антенатална грижа			
	Набавка на опрема за патронажните служби според националните клинички упатства за антенатална грижа	МЗ, Здравствени домови	2011-2013 година	6,000,000 МКД (странски донатори)
	Зголемување на бројот на регистрирани жени во репродуктивен период кај матичен гинеколог преку информативни кампањи	Центри за социјална работа, локални невладини организации, патронажна служба	Континуирано	1,000,0000 МКД годишно за информативни кампањи (преку програмите на МЗ) и можни донации
Подобрување на информираноста и опфатот на маргинализираните групи за антенатална грижа	Спроведување на едукативни кампањи за жените во репродуктивен период во однос на антенаталната грижа и здравите животни навики пред и за време на бременост (со фокус на заедниците со полоши индикатори за перинатално здравје во однос на националниот просек и националните цели)	Центри за социјална работа, локални невладини организации, патронажна служба	Континуирано	500,000 МКД годишно за информативни кампањи (преку програмите на МЗ) и можни донации
Следење и оценување на квалитетот на антенаталната	Воведување мајчина книшка како инструмент за комуникација помеѓу различните нивоа на ЗЗ (примарна, секундарна и терциерна)	МЗ, ФЗО, ГАК, ИЈЗ и гинеколозите од ПЗЗ	2010-2011 година	Печатење на мајчина книшка 1,500,000 МКД (од програмите на МЗ) и

грижа				Буџет на Јавни здравствени установи
	Изготвување на инструменти за мониторинг и евалуација на превентивните програмски мерки поврзани со антенатална грижа (Индикатори на квалитет, собирање модалитети, одговорности за евалуација)	МЗ, ФЗО, ГАК, ИЈЗ и гинеколозите од ПЗЗ	2010-2011 година	нема фискални импликации
	Изградба на капацитетот на кадарот, вклучувајќи ги и оние што работат на прашања поврзани со мониторинг и евалуација	МЗ, ФЗО, ГАК, ИЈЗ и гинеколозите од ПЗЗ	континуирано	1,500,000 МКД годишно преку својата редовна програма, и донации

Период на породување

Цел 3: Сите жени и семејства користат висококвалитетни перинатални услуги, соодветни на нивото на евентуалниот ризик на бременоста или здравјето воопшто.

Очекувани резултати:

- 3.1. Сите породилишта даваат висококвалитетни перинатални услуги во средина погодна за мајките и бебињата (baby-friendly)
- 3.2. Капацитетот на кадарот што работи на перинатално здравје, е добро информиран и има познавања за процедурите засновани на меѓународни докази и национални клинички упатства
- 3.3. Породувањата се одвиваат на соодветно ниво на здравствена заштита, кое одговара на нивото на ризик на бременоста, врз основа на регионализиран перинателен здравствен систем
- 3.4. Воспоставен е систем на ревизија (audit) на перинатална и матернална смртност според дефинирана методологија, кој придонесува кон подобрување на квалитетот на услугите

Индикатори :

- Сите породилишта се сертифицирани во рамките на Програмата “Болници пријателки на бебињата”
- Процент на акредитирани породилишта според националните стандарди
- Процент на кадар кој последен пат бил обучуван во КМЕ во последните две години
- Процент на породилишта кои работат во согласност со новите национални клинички упатства
- Процент на пациенти со комплетна медицинска документација според националната методологија за евиденции во здравството
- Процент на ризични бремености кои се породени во породилишта во трето ниво (терциерна здравствена заштита)
- Процент на предвремено породени новороденчиња на пониските нивоа на здравствениот систем (породени пред 34-та гестациска недела)
- Процент на царски резови реализирани во секое породилиште, дисагрегирано по индикации за царски рез
- Процент на новодоренчиња со Апгар резултат помал од 7 во 5-тата минута по раѓањето
- Процент на мајки кои дојат при исписот од породилиштето

Специфична	Активности	Институции	Рок	Буџет
------------	------------	------------	-----	-------

цел				
Зајакнување на капацитетите на здравствените работници за перинатална грижа	Ажурирање на националните клинички упатства за перинатална грижа (гинекологија и акушерство, неонатологија)	Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство (ГАК) во соработка со Националниот комитет за безбедно мајчинство и професионалните здруженија	2010 година	250,000 МКД (УНИЦЕФ и програми на МЗ)
	Ажурирање на наставните програми за додипломски студии на медицинските факултети и вишите школи за медицински сестри врз основа на националните клинички упатства за перинатална грижа	Медицински факултети и виши школи за медицински сестри во соработка со професионалните здруженија	2011-2012 година	400,000 МКД (УНИЦЕФ и дополнителни средства)
	Изготвување наставен план за КМЕ за перинатална грижа заснован на националните клинички упатства	Лекарска комора на Македонија, Македонско лекарско друштво во соработка со професионалните здруженија	2010-2011 година	200,000 МКД (УНИЦЕФ и програми на МЗ)
	Спроведување на обуки за КМЕ за перинатална грижа за гинеколози, акушери и неонатолози	Македонско лекарско друштво во соработка со професионалните здруженија	Континуирано	1,000,000 МКД годишно (дел од средствата во 2010 година ќе бидат обезбедени од УНИЦЕФ; останатите од програмите на МЗ)

Подобрување на квалитетот и пристапот до здравствените услуги за перинатална грижа	Изготвување на медицинска мапа за потребите од кадар и опрема во перинатална ЗЗ заради подобрување на пристапот до услуги за перинатална грижа	МЗ, ИЈЗ, Националниот комитет за безбедно мајчинство, Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство (ГАК)	2010 година	Нема буџетски импликации
	Изготвување на организациски стандарди за регионализација на перинаталната грижа на сите нивоа на ЗЗ (примарно, секундарно, терциерно)	МЗ, ИЈЗ, Националниот комитет за безбедно мајчинство	2010 година	1,000,000 МКД (странски донатори)
	Набавка на опрема за перинатална грижа на секундарно и терциерно ниво според националните клинички упатства и стандардите за регионализација на перинаталната грижа	МЗ, Националниот комитет за безбедно мајчинство	Континуирано	1,000,000 МКД годишно (странски донатори и сопствени средства на МЗ)
Следење и оценување на квалитетот на перинаталната грижа и индикаторите на перинаталното здравје	Отварање на Центар за медицинска статистика, во рамките на ГАК, во кој ќе се собираат, обработуваат и анализираат податоците за перинаталната грижа (квалитет на услуги, и индикатори на перинатално здравје на примарна, секундарна и терциерна ЗЗ)	МЗ, ГАК, ИЈЗ	2011-2012 година	1,500,000 МКД (странски донатори)

Изработка на методологија за ревизија (audit) на перинатална и матернална смртност	МЗ, ГАК, Националниот комитет за безбедно мајчинство	2010 година	200,000 МКД (УНИЦЕФ и програми на МЗ)
Обука за спроведување на методологијата за ревизија (audit) на перинатална и матернална смртност	МЗ, ГАК, Националниот комитет за безбедно мајчинство	2010-2011 година	200,000 МКД (УНИЦЕФ и програми на МЗ)

Период на постнатална грижа

Цел 4: Сите жени и доенчиња користат сеопфатен пакет на здравствени услуги од примарната здравствена заштита (основен пакет на услуги) во текот на првата година по породувањето/од животот

Очекувани резултати:

- 4.1. Жените по породување применуваат ексклузивно доење најмалку во првите 6 месеци
- 4.2. Сите новороденчиња го користат сеопфатниот пакет здравствени услуги според националните стандарди (вклучувајќи и услуги од патронажниот систем, онаму каде што може да се спроведат)
- 4.3. Мајките и новороденчињата кои што живеат во маргинализирана средина, имаат корист од специјални соодветни услуги (домашни посети, социјални услуги, нутриционистичка поддршка, друго)
- 4.4. Новороденчињата со специјални потреби (предвремено раѓање, генетски аномалии, друго) имаат пристап до соодветна грижа
- 4.5. Кај сите новородени се врши скрининг за специфични ризици (хипотиреоидизам, фенилкетонурија и друго) според националните стандарди

Индикатори:

- Процент на доенчиња на ексклузивно доење во првите 6 месеци од животот
- Процент на новороденчиња со комплетна имунизација
- Процент на установи за примарна и превентивна здравствена заштита кои ги исполнуваат новоразвиените критериуми од Програмата “Болници пријателки на бебињата”
- Процент на новороденчиња со специјални потреби кои користат соодветни услуги
- Процент на новороденчиња кај кои е извршен скрининг според националните стандарди

Специфична цел	Активности	Институции	Рок	Буџет
Зајакнување на капацитетите на здравствените	Изготвување наставен план за КМЕ за постнатална грижа заснован на националните	Лекарска комора на Македонија, Македонско лекарско друштво во соработка со професионалните	2010-2011 година	200,000 МКД (од програмите на МЗ и УНИЦЕФ)

работници (патронажната служба) за постнатална грижа	клинички упатства	здруженија		
	Спроведување на обуки за КМЕ за постнатална грижа за патронажната служба	Македонско лекарско друштво во соработка со професионалните здруженија	Континуирано	1,400,000 МКД годишно (од програмите на МЗ) и донации
	Изработка на наставна програма за специјализирана обука по превентивна медицина и воведување на специјализирана обука по превентивна медицина	МЗ, Медицинските факултети, ГАК, Македонско лекарско друштво во соработка со професионалните здруженија	2010-2011 година	Нема буџетски импликации
Подобрување на квалитетот и пристапот до здравствените услуги за постнатална грижа	Проценка на потребите од кадар и опрема за патронажната служба за подобрување на пристапот до услуги за постнатална грижа	МЗ, ИЈЗ, Националниот комитет за безбедно мајчинство, Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство (ГАК)	2010 година	Нема буџетски импликации
	Набавка на опрема за постнатална грижа за патронажните служби и превентивните тимови за имунизација и систематски прегледи според националните клинички упатства за постнатална грижа	МЗ, Националниот комитет за безбедно мајчинство	Континуирано	30,000,000 МКД странски донатори)
Следење и оценување на	Изработка на база на податоци за состојбата со задолжителната имунизација на деца и	МЗ, ГАК, ИЈЗ	2011-2012 година	4,500,000 МКД (странски донатори и

квалитетот на постнаталната грижа и индикаторите на перинаталното здравје	вмрежување на установите за превентивна здравствена заштита			сопствени средства на МЗ преку ИЗИС проектот)
	Зголемување на бројот на теренски посети за опфат на децата кои се нередовно или не се воопшто имунизирани согласно на Програмата за задолжителна имунизација	МЗ, патронажни служби, превентивни тимови	Континуирано	нема фискални импликации
	Подобрување на системот за поканување на децата за имунизација	МЗ, патронажни служби, превентивни тимови	Континуирано	нема фискални импликации